Број 266. У Новом Саду, у четвртак 25. новембра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За остале земље на четврт године 10 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 84 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За остале земље на четврт године 14 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Caveant consules.

I.

У 284. броју „Пестер Лојда“ и то у уводном чланку његовог економског дела изашао је чланак под насловом „Аграрни односаји у бившој хрватско-славонској војној крајини (граници)“

Чланак говори о закону од 25. априла 1894. „о уређењу земљиштних заједница“ о начину како је донесен и како се примењује, те налази да је тим законом учињена грдна неправда досељеницима у опште, а највећа онима у бившој сремској граници.

И ја тврдим да овај закон није добар, али не зато, што му је интенција била да упропасти досељенике Мађаре и Немце, јер кад помислимо да је тај закон донесен под бановањем Куеновим, онда не можемо то ни сањати а камоли веровати, већ зато, што је нејасан, а баш обзиром на бившу војну крајину и неправедан, јер је оставио неколико враташца на која ће се сви ти „Пестер Лојдови“ досељаници моћи провући и до оних права доћи, која им не припадају.

Чланак је писан у мађарско-шовинистичком духу, а тенденција му је да заштити мађарске досељенике у Славонији и Срему, па је зато пун неистинитих тврдња и изврће не само постојеће стање и историјске односаје, него и саме установе позитивних закона.

„Пестер Лојд“ тврди, да половину становништва у сремској жупанији сачињавају досељеници: Мађари, Немци, Чеси и Словаци.

Мило би било „Пестер Лојду“ да је тако, али није, јер по попису становништва од 31. децембра 1900. станује у селима онога дела Срема који је сачињавао бившу границу Срба око 100.000, Хрвата око 65.000, Немаца око 22.000 Мађара око 7000, Словака око 8000 и Чеха једва 400, даклем према 165.000 Срба и Хрвата 37.400 Мађара, Немаца, Словака и Чеха а то је нешто преко једне петине. Али ових 8000 Словака се није доселило за последње 32 године од како је граница разрешена него пре 100 и више година, вршили су граничарске дужности и уживају сва права, која уживају и граничари Срби и Хрвати а тако је и од оне 22.000 Немаца барњих 15.000 потомство оних Немаца, који су се такођер пре 100 и више година у Срем доселили, граничарске дужности вршили и уживају сва права граничарска, па према томе стоји према 188.000 граничара једва 15.000 досељеника, и за те се „Пестер Лојд“ тако јако трза.

А зашто? О томе ћу касније говорити, а овим сам доказао како уме „Пестер Лојд“ неистинито да тврди.

„Пестер Лојд“ каже, да је закон „о уређењу земљиштних заједница“ неправедан, да нема моралне основе, да је правно необразложен, да је нејасан, да је наперен против досељеника те га органи, који га провађају тако примењују, да досељенике из земљиштних заједница сасвим искључују и пропуштају их милости и немилости староседелаца да их ови економски убију, па је сасвим разумљиво (то каже „Пестер Лојд“) што у неким општинама и до крви дође, јер досељеници свој опстанак бранити морају!

Јесте ли видели како се „Пестер Лојд“ заузима за досељенике Мађаре и Немце, па кад неможе позитивним законима да докаже право њихово, јер га немају, онда се позива на неке моралне законе и да би требало са моралног гледишта дати досељеницима оно, што им по праву не припада. — Тако се брине он за Мађаре код нас. — А кад се преко у Угарској газе права народности, која су им законина зајемчена, онда он не само, да не устаје против тога, него још брани тај поступак, брани јер му годи да се од Угарске створи мађарска — племенска држава.

Све ово јадиковање његово односи се на примену горњег закона у подручју бивше војне крајине, дочим изгледа да је са применом закона у бившем провинцијалу задовољан.

А ево зашто.

Од устројења војне крајине делио се Срем на два подручја: провинциал и границу.

У провинцијалу су до год. 1836. — осим нешто привилегисаних — били господари земље спахије, а њихови поданици су били невољници који нису никакових права имали.

Тек год. 1863 су урбарски закони уредили односаје између властеле и њихових подложника, кметова, и то тако, да је властник земље остао и надаље властелин али је кмет имао право да ону земљу, коју је сам обрађивао, ужива. властелин га није смео самовољно отерати и то му уживање одузети, шта више смео је кмет обрађивање те земље и другоме дати, а он је користи отуда вукао. Тако су настале познате кметовске сесије.

Да би могао кмет те сесије, које су у сремском провинциалу око 40 катастралних јутара изнашале, обрађивати, марву држати те кућу и економске зграде подизати, добио је право на пашу — пашњаке и дрва — шуму, само је та права до царскога патента од 2. марта 1853. заједнички са властелином уживао т. з. composesiorati.

Већ из свих ових права види се, да су то реална права везана за некретнине и дата да се некретнине могу обрађивати и уздржавати.

Када је патентом од 1. априла 1848. укинуто подаништво и кмет постао властник своје сесије и куће, онда је уз ово властничко право као главно ишло ipso jure и право на пашњак и шуму, као акцесорно.

После патента од 2. марта 1853. почели су се путем сегрегације делити пашњаци и шуме између властеле и бивших њихових кметова, па онај део који је припао кметовима нису они између себе поделили, него су заједнички уживали и та се заједница назвала негде месном негде урбаријалном и т. д. општином. а горњи закон им је нормирао свима један назив и назива их: земљиштним заједницама, а сврха му је, да их уреди, да се установи које некретнине спадају у властништво тих земљиштних заједница и ко има право на те некретнине.

И гледе првога и потњег, није закон прецизан одређен, него нејасан, па зато и греше органи позвани, да на темељу тога закона уређују земљиштне заједнице (котарске области и засебни повереници

ПОДЛИСТАК.

КОД КУЋЕ.

Ладислав Биро.

Госпођа, сва задувана, журила се уз степенице. Врата од стана гледаху управо према степеницима, те се још из далека могла видети истављена визит-карта: »Ђорђе Пељи«.

Госпођа рупи на врата. Младић чекаше. Готово да му паде у наручје.

— Шта ти је слатка моја? Бледа као смрт?

— Ђорђе, Ђорђе, — муцаше госпођа, — када уђох на капију, баш тада изађе из једне куће с друге стране црвенперка Крамеровица. Укебала ме. Заиста ме укебала.

Сва дрхташе. Младић је ућуткиваше речима и пољупцима. Госпођа још увек беше узнемирена.

— Драга моја, — рече младић, — одлучите се једном, останите једном за увек код мене. Будите ми жена.

Госпођа мишљаше на њен велики и лепо украшени стан, погледа по маленом стану младићеву, те мирно одмахну главом: »Не«. Спремаше се на одлазак.

— Ђорђе, Ђорђе, не смем се сићи

— Драго срце, гледајте: вече је. Тек не мислите, да она жена чека.

— Та жена је на свашта приправна. Бојим се Ђорђе.

Нервозно и јогунасто лупаше ногама. Младић зграби шешир.

Дакле, ја ћу први сићи, људски ћу разгледати све, те ако не видим никога, вратићу се натраг. Ако би пак ко год био доле, ја ћу гама на који начин одстранити.

— Само добро гледајте, Ђорђе! Добро гледајте и куће преко пута.

Младић изађе из собе и застане пред вратима, за тим притрча прозору са улице. Јесењи сутон већ се спустио. Вече беше влажно и магловито.

Ђорђе пође на другу страну улице. На среди улице погледа у наоколо. Тада баш створише се иза њега двопрежна кола, која су у скок јурила Младић посматрајући, није чуо ништа. Кола већ беху иза њега. Госпођа дрхћући крикну с прозора, али младић ни то не могаше чути. Руда га одгурну, стропошта се далеко на блатну улицу, а коњи прејурише преко њега.

Стаде се свет скупљати. Испод кола извадише младића. Госпођа с ужасом избуљи очи, да би у помрчини могла што разабрати. Младић беше прљав, блатњав и крвав. Непомично лежи. Онесвестио се.

Однесоше га под једну капију. Госпођа се молила Богу:

— Боже, Боже, само да се узмогне натраг вратити.

Сати мучно пролазе. Доле се чује звонење, лупа кола: лекари онесвештеног метоше у кола и однесоше.

— Не, не — повика из свег грла госпођа иза прозора.

Али кола одлетеше. Сутон се беше сасвим спустио. Жута боја мењаше се сад на лила, а за тим на црно. Било је сасвим тамно.

Госпођа са рукама у крилу седела је у соби. Сад шта? Сад како? Сад куда?

Сужањ у туђем стану, сати пролазе, а у девет сати ће јој муж бити код куће. Кроз прозор не може скочити. Врата су затворена.

Мишљаше у себи:

— Сад ћу овде остати, доћи ће ноћас, тражиће ме, доћи ће сутра ујутро, те ће ме наћи. Овде.

Ту је мисао тако страшном замишљала, да је одмах скочила, па сва задувана тражаше начин, како да се ослободи. Шетала је горе доле по мрачном стану. Поглед јој паде на писаћи сто. Све се претопи у радост. Телефон беше на писаћем столу, тај лепи и драги мали опарат, елегантан и духовит проналазак. То је спас.

Сад коме да телефонира. Све по реду ре-

владе), па готово у сваком месту оснивају те заједнице на другом темељу.

У неким местима су уписали као властништво земљиштне заједнице све некретнине, које нису биле уписане у грунтовници као властништво појединаца, кућних зграда или корпорација, тако некретнине политичких општина као такових, крчевинске земље, које су од властеле одкупљене, али пропуштено, на оне их преписати, који су их одкупили, премда их појединци од памтивека мирно поседују, земљишта, која су црквеним општинама одмах након сегрегације дарована и у посед предана, али непреписана остала и т. д.

Овака су уређења већ за кратко време дала повод силним парницама, али колико ће их тек у будуће бити?

Још су веће инконзенквеције учињене код уписа права на некретнине земљиштних заједница т. зв. овлаштеничког права у темељну књигу дотичне земљиштне заједнице.

Већ сам напред изложио, да је право на пашњак и шуму, реално право везано за некретнине и акцесорно право које зависи од главнога права, права властништва на некретнине, те до овога закона није било самосталан објект промета, већ је делило судбину главнога права.

Ако су, или на јавној дражби или уговором или на други који начин некретнине мењале властника, то је то право без да се о њему ишта и спомињало ipso jure прелазило на новога властника некретнинах.

Ово је био принцип и нашега законодавца, само што није нигде у контексту закона јасно изражен, па су зато органи сваки по своме уверењу а по неки пут и на срећу уписивали у темељне књиге онога, који се пријавио или кога су у старим урбарским књигама нашли, без обзира да ли, још поседује урбарску земљу или не и да ли му припада право овлаштеничко или не.

Но нису могли друкчије ни радити. С једне стране нејасан закон а са друге стране крајња несугласица између катастра и грунтовнице. У грунтовници су били уписани као властници они, који су пре 50 и више година умрли и чији су се унуци и праунуци давно већ поделили, а у катастру опет није било трага грунтовном властнику, него су у катастру уписани били као поседници његови потомци или они, који су од његових потомака некретнине купили па их саде поседује.

Требало је прво ректифицирати грунтовне и катастралне књиге, довести ове у склад, провести оставинске расправе, одредити да се уреда ради упишу у грунтовницу као властници они, који некретнине поседују а могу посведочити да су законитим начином до њих дошли и т. д. па онда тек уређивати земљиштне заједнице.

Да је овако рађено, не би било саде хиљадама утока, приговора и притужби, које и котарским и жупанијским областима па и самој влади силна посла задају и не би се учиниле толике неправде, колике су почињене.

Па кад то није одмах урађено требало би бар сад урадити а горњи закон допуном правично протумачити, да не буде нових забуна.

Политички преглед.

Министарска криза у Србији. По најновијим вестима генералу Сави Грујићу још није пошло за руком да састави министарство, но држи се, да ће му то поћи за руком у току данашњег дана. Старији радикали изабрали су за председника свога клуба проту Милана Ђурића, за потпредседника др. Илију Косовића, а за секретаре Илића и Петровића. Организација странке спровешће се кад влада буде састављена. Самостални радикали изабрали су ужи клупски одбор, који има да посвршава све послове, док се не изабере главни одбор. Тај се ужи одбор састоји из 15 лица, а изабрао је себи за председника Љ. Живковића, за потпредседника Љ. Стојановића а за секретара Драг. Пећића. — Превлађује мишљење да ако Грујићу и пође за руком да састави ново министарство, да неће бити дуга века и да ће доћи до распуста скупштине и нових избора.

Саборски одбор.

(Седница 24. новембра 1904.)

Од чланова дошао је још и др. Мита Мушицки.

Од важнијих предмета решавано је:

У ствари оправке епископске резиденције у Вршцу решено је по предлогу одређене комисије, да се подигнути кров на епископској резиденцији имаде скинути, те нова крађа метнути, све иначе неправилности, које не одговарају уговору и дражбеним уветима имају се одклонити, а потврђен је избор сталног грађевног надзорника.

На поднесак г. Михаила Харминца, којим тражи исплату своте од 7662 К 20 пот. за састав плана и прорачуна за градњу исте резиденције и за његова путовања, решено: потраживање за његова путовања одбити, јер иста нису предузимана на позив или по одлуци саборског одбора, а планове и прорачуне издати на проучење стручњаку, да види колика би му за право награда за тај рад припадала.

На притужбу савеза српских земљоделничких задруга у Загребу, да зграде на Сиригу још нису потпуно оправљено, поверено члану поп Божи Поповићу, да исте оправке на рачун подузетника извршити даде. То исто да учини и са оправцима на фондовском добру у Госпођинцима.

Одобрена је свота од 9469 К за оправак епископске резиденције у Плашком.

На питање архидијецезалног административног одбора за разлоге, одлуке саборског одбора у ствари одобрења хонорара надзорнику при оправцима цркве у Руми — упућен је исти одбор, да он нема права питати своју вишу власт за особите и посебне разлоге у њеној одлуци, осим оних које је навела.

Није уважена молба јереја Николе Мојића да свој порезни заостатак може платити за две године — Упућена је управа манастира Војловице, да уступи црквеној општини старчевачкој у посед земљу за парохијску сесију, као што је то и суд грунтовни пресудио, а ако крај свег тога хоће управа да покреће и води парницу, то је може водити само на личну своју одговорност и ризику.

На питање епархијског административног одбора вршачког: шта се све има подмирити из писарског, односно канцеларијског паушала од 1000 круна и ко има да рукује тим паушалом — одговорено, да се осим канцеларијских писарских потреба има подмирити и послужитељ канцеларијски и дрва, а рукује њима сам административни одбор.

Поново је одбијена молба Павла Драгића пароха блињског ради подигнућа парохије у виши плаћевни разред јер не достижу средства, али је истоме као и Ђорђу Видаковићу из Живаје одобрено по 200 круна у допуну дотације.

Одобрено је да богослов Рапајић може уживати стипендију Бањанинову а још и неким стипендистама удовољено је молбама у погледу издавања стипендије.

Исписаће се стечај на једно стипендијско место из закладе Сервијског, пошто се Симеон Влаовић на исту није пријавио.

Узете су на знање сведоџбе Гедеона Вурдеље, Петра Милојчића, Александра Костића, Данила Кнежевића и Манојла пл. Оклобџије, да су подељене им припомоћи употребили на лечење свога нарушеног здравља у разним купатилима.

Руско-јапански рат.

Са бојишта око Порт-Артура, нема никаквих значајних вести. Јапански и енглески извештаји подгревају стари купус и проричу и опет скорашњи пад Порт-Артура

На манџурском бојишту, није се такође десило ништа значајније, осим да се потврђује вест, да су козаци Рененкампфови ухватили у клопку Јапанце и слистили им хиљаду људи. Врло се пак много говори о оној вести, да је 50 хиљада Руса посело Кирин. Држи се, да је то Лењевићева владиносточка војска, те да неће доћи до озбиљних судара на бојишту, док и та војска не стигне на бојиште.

Живо се претреса и упорно се подржава вест, да ће црноморска флотч или бар један део њен проћи кроз Дарданеле и отићи на бојиште, па ма Енглеска и протестовала.

Новије вести ово су:

Борба око Порт-Артура.

Из Токија јављају, како Јапанци успешно бомбардују са брежуљка од 203

ђаше пријатељице и пријатеље, за тим клонуло спусти главу. Ни на једно се не може да ослони.

С напетом снагом мислила је како да се спасе и наново узвикну у радости. Једноставно телефонираће каквоме бравару. Чему пријатељи и пријатељице. Доћи ће бравар, отвориће врата, а она ће га исплатити, пак ће побећи одавде.

При светлости свеће, тражила је адресе у телефонској књизи.

За тим приђе телефону. Сва дрхташе од радости. Приближује се час ослобођења. Беше сретна: Троструку цену нудила је и одмах на првом месту рекоше јој, да ће одмах један момак доћи.

Тада погледа, да ли има новаца код себе. Није имала. Томе ће лако помоћи. Даће му један прстен.

Стаде пред врата и чекаше. Беше тама. Из ходника промоли се нека светлост, те се опет на ново поче бојати. Ко зна, какав је човек тај бравар. Па ако је изда, ако је буде поробио, ако буде хтео знати, ко је она? Па ако га опазе кад буде ту радио код врата. Мораће рећи како је доспео овамо.

Зуби јој цвокотаху. У очајању мету руку на кваку. Срце јој јако куцаше. Дах јој престаде.

Врата беху отворена. Младић, када је одлазио, први пут је закључао браву, а други пут је откључао.

Госпођа уплашено испружи главу. Ходник беше празан. Побеже. Иза себе залупи врата. Стрчи низ степенице.

Испаде на улицу. На пољу беше живахно, те нико ни не гледаше на њу. Јурила је кући. Успут је на свакојаке лажи помишљала. Журећи се газила је по води, блату, одело јој сво беше мокро и улопано; пролазници су се чудили њеном јурењу, она пак задувана, мокра и каљава рупи на врата њеног стана.

— Колико је сати?

— Девет.

— Је-ли код куће мој муж?

— Није.

Уздахну. Пожури се у собу да се пресвуче. Нервозно је збацивала одело са себе. Кад на ново меко, чисто и мирисаво одело осети на телу, кад се опра и пред огледалом углади косу, тада се опет умири.

Метнула је руке у крило. Сад је већ са свим мирно дисала, срце јој није лупало, беше мирна.

На пољу се чује жубор. Долази муж. Пође пред њега, пружи му чело, да га пољуби.

— Зато сам закаснио, рече јој муж, јер сам случајно чуо, да је сирома Пеји настрадао, те сам се о његовом стању распитивао. Помисли само, жено, погазила га кола.

— Заиста — рече госпођа мирно.

— А још што је нечувено: потресао му се мозак.

— Сирома!

Мало стојаху ћутећи, за тим рече госпођа:

— Но, хајдмо вечерати.

Сеђаху код вечере. Муж беше суморан, наједном заврти главом.

— Тај сирома Пеји..... Не иде ми из главе.

Госпођа је ћутала.

— Такав је овај живот! — рече муж. — Не фали нам ништа, радујемо се животу, а на сокаку нам падне какав камен на главу или нас погазе кола.

Госпођи је пријао одмор, мир, чистоћа и изобиље на столу — одвратно мишљаше на страшно после подне и лењим покретом тела рече:

— Та, остави ме већ на миру с тим жалосним догађајем тога човека.

С мађарског Мурат.

метра руске бродове и како то бомбардовање још траје.

Друга вест из Токија јавља, како су јапанске уходе утврдиле, да је у порт-артурским тврђавама посада малобројна и није довољна за одбрану. Јапанци брзо свршавају своје припремне радове за напад на тврђаву Сосушан и источне тврђаве. Држи се, да је у изгледу општи напад, који ће бити од успеха. Где ће пак отпочети тај општи велики јуриш то се држи у тајности.

Борба у Манџурији.

Из логора Окуова.

У Лондон је стигла вест из логора генерала Окуа, како Јапанци живо преоправљају све куће у оближњим селима, зидају и нове и буше бунаре. Све тврди, да се Јапанци спремају, да у тим својим садањим положајима проведу зиму.

Како је у Манџурији.

Норвешки војни изасланик, који је био у логору Куропаткинову, наводи, како је још октобар био у Манџурији врло студен и било ноћу 20—30 гради Целзијусови испод нуле. Док се он још задржавао у логору Куропаткинову наводи, почели су војнике снабдевати са кожним оделом, а који нису могли одмах добити то одело заоденути су били кинеским зимским оделом.

Јапанска појачања.

У Лондон је стигла из Шангхаја вест, да је у Токију обнародован царски указ, који наређује да се образује једна трупа милиције и једна добровољачка — Бивши официри позивају се да ступе у те трупе.

Непристрасност Енглеске.

Из Лондона јављају, како је енглески министар спољних послова, маркиз Ландсаун добио једно писмо, у којем се упозорава да се хиљадама тона угља извозе из Енглеске за руска и јапанска пристаништа. И то се све извози баш сада, када је стање између Русије и Енглеске врло запето, те због хулског догађаја стоји на прагу рата. У писму се вели, како није умесно дозволити тај грдни извоз. Ландсаун је одговорио да ће с места дати испитати цело то важно питање.

Дарданели.

Руска штампа пише непрестано о Дарданелима. „Свет“ и „Биржевија Вједомости“ наводе, како би Русија имала само да се споразуме са Турском, да црноморска флота прође кроз Дарданеле, преговарати у том и са осталим силама потпуно је излишно. Руска влада то питање треба тим одлучније да изведе, што може сигурно рачунати на помоћ Француске и Немачке. Тај корак Русије изазваће у енглеској штампи велико огорчење, али до рата неће доћи. „Новоје Времја“ доказује, како Енглеска не би имала разлога да протестира, јер би пролазом руске флоте кроз Дарданеле Енглеска могла да извуче по себе и тренутне и посредне добити.

Пропаст јапанског брода „Азуме.“

Јапански брод „Азуме“, који је по вести из Владивостока, наишао на мину и потонуо, оклопна је крстарица и један је од најновијих бродова јапанске флоте. Испловио је први пут 1899., садржина му је 9456 тоне, са 16.000 коњских снага и брзином од 20 миља, имао је 46 топа и 482 војника. То је осетан губитак по Јапанце, нарочито сада, када се примиче балтичка флота.

Српско народно позориште.

У среду 24. новембра приказана је у Новом Саду први пут: »Франсиљон«. Комедија у 3 чина. Написао Александар Дима син. С француског превео М. Р. Поповић. — Редитељ Спасић.

Луцијан од Ривелора оженио се а још му неда враг мира. Његова жена, Франсиљон, каже му: Ухватим ли те, бога ми, вратићу ти!

Но знате како је. Стари маркиз од Ривелора право каже: Све те жене које кажу мужу: Убићу те, убићу те, убићу себе и тебе, вратићу ти! нису ни мало опасне. Опасне су само оне које не кажу ништа.

Луцијан и опет заборавио да је ожењен, а Франсиљон оде ноћу сама од куће а после му каже у очи: Вратила сам ти! А он?!

Она се и сама чуди како он. Ништа! Нити ју је убио, нити јој је казао: Ходи да ти опростим. А већ да је избије, то је разуме се немогуће. Француз никад не бије жену. бар не на бини. Зато после и долази дотле, да мора обично ил да је убије, ил да јој опрости — на бини.

Чим жена без невоље каже мужу: вратила сам ти! Ко да јој верује. Не верују ни овде. И сад је хватају кроз пуна два чина, не бил јој доказали да је невина Пријатељица јој каже: — Нека је твој муж сто пута крив, није срамотан. Ал ти нека си и невина, чим кажеш да си крива, оста вечита љага на теби и твој кући. — Не помаже Франсиљон остаје при своме.

На послетку измаме женским лукавством од ње, да је невина. Муж је љуби, она се још дури, а завеса их претрпава.

Писац није решио проблем. Он говори о њему, говори много, да је већ досадно, али овде није смео да каже: уби га! (ма да је написао једну књигу у том правцу), није смео да каже: врати му! није хтео ни да каже: — шта ћеш кукавице, кад си се родила женско!

Ово је на сваки начин најслабији, па и најдосаднији комад Дима сина Он иначе има куражи да убија и праштa, ал овде не сме ни то. А као што Французи не бију жене, тако и жене не бију мужеве, те је управо прошло без ичега.

Кад је пала завеса, он је разуме се љуби и даље. А она док стигнемо до куће, по свој прилици му је већ опростила. Ал онда зашто? Чиме мотивише то? После оноликог силног говора требали смо да чујемо и те две последње њене речи... Или се то зар разуме по себи?!

Но да манемо. Овај досадан комад био је је још досаднији, јер приказ није текао како треба. Седети и говорити о овим стварима по читав сат, зато само Французи уму да нађу и речи и живости и права нагласка. Госпође су биле боље од мушких, то признајемо, али је у више маха било зевања, чак нису били задовољни ни они, који су онаком жудњом полетели на представу кад су чули: »Вечерас је забрањено ђацима да иду у позориште«.

Да је при излазу из позоришта била на сваким вратима кутија, па да су посетиоци бацали у кутије цедуље: Желе ли да виде још једном овај комад, све би скоро цедуље гласиле: — не! Ал би на многим гласаницама писало поред тог »не« и много друго, што не би било ни мало ласкаво.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. децембра отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем новембра истиче претплата, да изволе исту за време, за месец децембар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Одликован Србин.

У мају месецу ове године за показану храброст у руско-јапанском рату, цар руски Никола II., на предлог врховног команданта руске војске у Манџурији, одликовао је Србина Радослава А. Ђорђевића, инжињерског капетана у руској војсци у Мукдену, орденом Св. Станислава III. степена с мачевима. После неколико месеци а на показану храброст у битци код Љаојана, г. Радослав је ових дана понова одликован орденом св. Ане вишег степена. Г. Радослав Ђорђевић свршио је у Петрограду војни корпус, нижу и вишу инжињерску академију родом је из Београда, а шурак је покојног Косте Таушановића. — Срдачно му честитамо на српском јунаштву и на високом одликовању.

Осетљива мати.

Ових дана десио се у Штајнбруку, код Будимпеште, немио догађај У једној улици, у скромном стану једне велике куће станује једна сиромашна породица. Отац је кочијаш у једној пивари и има жену и седморо деце. Најстарије женско дете од 15 година уђе у дућан једног ципелара, који је у истој кући становао и украде пар ципела. Ципелар, који је то спазио, јави детињој матери, која одмах врати ципелару ципеле. Али ствар није легла. О томе су дознали и остали укућани, и једном приликом, када се жена кочијашева враћала кући, укућани повикаше за њом; „Лопове, васпитајте боље своју децу.“ Сирота жена, однесавши ручак своме мужу, исприча му целу ствар и плачући га је молила, да опомене кирајџије, да је оставе на миру, јер ту срамоту не може више сносити. Али муж, у место да умири жену, изгрди је и рекне јој, да ће јој судити заједно са децом, чим дође кући.

Ово је било и сувише за сироту поштену жену. Вративши се кући, реши се, да учини краја себи и свој деци својој. За то пошље ту своју најстарију девојчицу, Марију, да у суседном дућану узме за неколико потура цеђне есенције. За тим скупи око себе своје седморо дечице и заплаче се, не могући да се одважи, којем ће прво дати отровног напитка. Најстарија девојчица појмивши у чему је ствар, дограби цеђ из мајчине руке и рече: „Ја сам крива свему злу, па је најбоље да ја и умрем“ и испије пола флаше цеђа. У том истрчи на двориште и сестре и браћа појуре за њом. Та најстарија девојчица пада у несвест, а остала деца ударише у кукњаву. Мати у очајању дограби остатак цеђа и хтеде га испити, али као да је била ван себе, одустане од те намере и цеђ даде најмањем детету, које је држала у крило. На вику узбуне се сви укућани и брзо дозваше друштво за спасавање, који дојурише и указаше помоћ девојчицама. Опасно је позлеђено оно најмање дете, а она најстарија је ван опасности. Бедну матер одвели су у полицију.

Мећаве и сметови у Шпанији.

У Шпанији нико не памти тако јаку зиму, као што је ова овогодишња. Од јуче на ноћ дебео снег покрива Мадридове улице. Телеграфска и телефонска веза је прекинута. По улицама престао је сваки саобраћај. Преко ноћ је дувао јак ветар, који је снег и са улица набацао на кровове. Железнички возови нису стигли у Мадрид. Ако снег не престане, боје се, да ће наступити глад. Ноћу је у вароши Мадриду била потпуна помрчина, јер је олујина покварила сву везу са електричним осветљењем. Температура је спала на 8 степени испод тачке смрзавања. Због нагло наступеле хладноће 40.000 људи поболело се од инфлуенце.

Европски владаоци и јахање.

Скоро сви европски владаоци су добри јахачи. Едвард, енглески краљ, био је пре добар јахач, али сада га обично сликају, као пешака. И немачки цар и царица добро се држе на коњу, и често јахају берлинским улицама. Руски цар не мари много за коње и јаше само приликом војничке смотре. Руска царица пак изврсна је јахачица. Талијански краљ радо се бави коњма и има 24 јахаћа коња. Често пута седне на коња и у трку одјури у касарну и тада је необично љут, ако затече какав неред. Добри су јахачи и аустро-угарски владалац као и шпански. Међутим грчки краљ и шведски краљ нерадо јахају. Португалски краљ Карло напустио је јахање од како се страшно угојио. Изврстан је јахач и краљ Петар, као и кнез Никола, а кнез бугарски Фердинанд радије се вози колима.

Кратке вести.

— Сједињеним Државама у Америци социјалистичка странка јако је напредовала. Пре четири године добио је социјалистички кандидат за председника републике свега 87.000 гласова, а приликом ових последњих избора преко 600.000 гласова.

— У Лондону, у мало што кола нису прегазили португалског краља, који се сада бави у Лондону као гост енглеског краља Едварда.

— У Србији се стално купе прилози за руске рањенике. Овога месеца скупљено је око 600 динара.

☛ **Због данашњег римокатоличког празника, нису стигли брзојави.**

Трговина.

НОВИ САД, 25. новембра 1904. године.

Пшеница прве каквоће 20 к. — п. до — к. — п.		све од 100 кила
Пшеница средња 19 к. 60 п. до 19 к. 80 п.		
Пшеница лакша 19 к. 20 п. до 19 к. 40 пот.		
Наполица — кр. — пот. до — кр. — пот.		
Јечам 14 кр 20 пот. до 14 кр. 40 потура.		
Зоб 14 кр. — пот. до — кр. — пот		
Кукуруз у зрну ст. 16 кр. — п. до — кр. — п.		
Кукуруз у зрну н. 16 кр. — п. до — кр. — пот.		
Маст 128 кр. — пот. до — кр. — пот.		
Сланина 128 кр. — пот. до — кр. — пот.		
Сланина паљена 128 кр. — п. до — кр. — п.		
Свињи угојени тешки 84 до 86 пот.		по кили
Свињи средњи . . 80 до 82 „		
Свињи лаки . . . 72 до 76 „		

живе мере.

Теоци 80 п. до 88 пот. по кили
Јагњци — кр. до — кр. по пару
Овци 16 кр. до 32 кр. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

24. новембра било је . . . . . 0·90 мет.
25. новембра било је . . . . . 0·88 мет.

Недељни ред позоришних представа.

У суботу 27. новембра (10. децембра): »Концертно вече с представом«, с овим распоредом: 1.) »Под старост«. Слика у 1 чину, написао Бранислав Ђ Нушић, — 2.) а.) Бинички: »Кад ја видех очи твоје; б.) Маринковић: »Шано душо, Шано, — пева Д. Спасићка. — 3) »Наша деца« Хуморска у 1 чину, од Бранислава Ђ. Нушића. — 4.) а.) Моцарт: Дујет из »Чаробне фруле«; б.) Одран: Дујет из »Маскоте« певају Д. Спасићка и Кранчевић. — 5.) »Доктор Робин«. Шаљива игра у 1 чину, од Банвиља, с француског превео Ј. Ђорђевић.

У недељу 28. новембра (11. децембра) »Сеоска лола«, Позоришна игра у 3 чина с песмама написао Е Тот, за српску позорницу, прерадио С. Дескашев, Музика од Исе Бајића.

За своју трговину потребујем
2 мануфактурна и једног старијег гвожђарског помоћника.
Ступити могу одма.
Миша Николић
1167 2—3 у Ивањици (Срем.)

БРАЋА РАБШТЕРН
НОВИ САД 148 41—
ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ
Фабрика шесструке сирћетне есенције.

1136 **ПРАВИ МАСЛИНОВ** 5—6
ДАЛМАТИНСКИ ЗЕЈТИН,
врло кусан и није кварен као онај талијански и француски по трговинама. Исти разашиљем у лименицама као поштански пакет од 5 кила и то:
прве каквоће за јело — — — К 6·80;
друге каквоће за јело и за кандила К 5·80;
са поштарином заједно. — Упозоравам славне наше црквене општине као и управе наших манастира на овај зејтин II. каквоће за кандила.
С особитим поштовањем
Јован Јовановић,
Херцег Нови (Castel Nuovo) Јужна Далмација.

У ПАЖЊУ ПОЉОПРИВРЕДНИЦИМА!
Најбоље средство против свињске болости јесу
хомеопатичне капљице
из Обелиск-апотеке у Клагенфурту.
Неколико капљица ове опробане **лекарије за животиње** на лебу или у неколико капика свежег млека је најуспешније средство за превсти свиња, особито у лет дохрану против свију болешим врућинама.
Препоручено и употребљено од свију искусних живинара и пољопривредника. Цена 1 флаши 4 К.; 10 флаша 8 К. Само право са заштит. марком „Obelisk“ чувати подражавања.
(црно и црвено). Треба се
368 26—26
Apotheke „zum Obelisk“ in Klagenfurt.

ПРАВЕ
СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ,
гарантирано чисте у свакој количини и јачини, овогодишње, може се добити код потписаног.
Пошто п тнике не држим, то с тога свакоме па захтевање шаљем мустре бадава.
Такође разашиљем и у флашама шљивовицу, паковану у с акој величини и количини и Демијонима било поштанским или жељезничким пошиљкама.
ДУШАН ТОДОРИЋ,
1154 7—30 *пецриво сремске шљивовице.*
СТАРА-ПАЗОВА (Срем.)

КЊИЖАРИМА
И КЊИЖАРСКИМ ПОМОЋНИЦИМА!!
Ко од књижара жели да се етаблира у **Београду,** може добити под врло повољним условима **новоуређену антикварницу,** која се може претворити и у књижару. Р дња се налази **на најживљем месту — преко пута двора.** 1158 3 10
З услов обратити се **Јови Адамовићу, главном уреднику „Правде“, Београд.**

ТРГОВИНА КУЋНОГ НАМЕШТАЈА
ЖИВАНОВИЋА и МАРКОВИЋА
(Пређе Божић и Мецинг) НОВИ САД.
Думавска улица бр. 36 у г. А. Пајевића кући.
Препоручује велико стовариште и богати избор кућног намештаја; за спаваће собе, ручаонице, салоне и т. д. са врло солидном послугом и умереном ценом. Сваком се дакле пружа прилика, да се може са сваковрсним **кућним намештајем** снабдети.
За солидну и брзу послугу јамче
С поштовањем
1160 2—52 **ЖИВАНОВИЋ и МАРКОВИЋ**
Нови Сад.

НОВО!! ● ОБАДВА СУ ДЕЛА ГОТОВА ● **НОВО!!**
МАЂАРСКО-СРПСКИ И СРПСКО-МАЂАРСКИ
РЕЧНИК ЗА ЂЕЦ
за школу и приватну потребу приредио
проф. ЈОВАН ГРЧИЋ.
Становницима Угарске потребно је да науче језик са којим се у њој званичи, управља и суди. Учење мађарског језика олакшаће многима овај речник, јер је у њему побележено све оно, што је потребно за живот и саобраћај. А купити га може и онај којем средства не допуштају да дођу до великих и скупих речника. — Овај речник разделили смо у два дела I-ви део је мађарско-српски, а II-ги део је српско-мађарски. Сваки је укоричен у лепе укусне корице а формат је прикладан за џеп (сваки део има 500 страница).
Цена је I. делу ф. 1·50 или 3 круне.
Цена је II. делу ф 1·50 или 3 круне.
Препродавци добијају уобичајени рабат. Ко нам пак пошаље новац у напред, добиће речнике о нашем трошку. Ради боље сигурности, да се на пошти не изгуби нека пошаље још 25 потура, па ће мо га рекомандо послати.
Ко узме од ових речника два примерка добиће трећи бесплатно.
Нови Сад, октобра 1904.
1069 4—10 Српска књижара и штампарија
Браће М. Поповића
у Новом Саду.

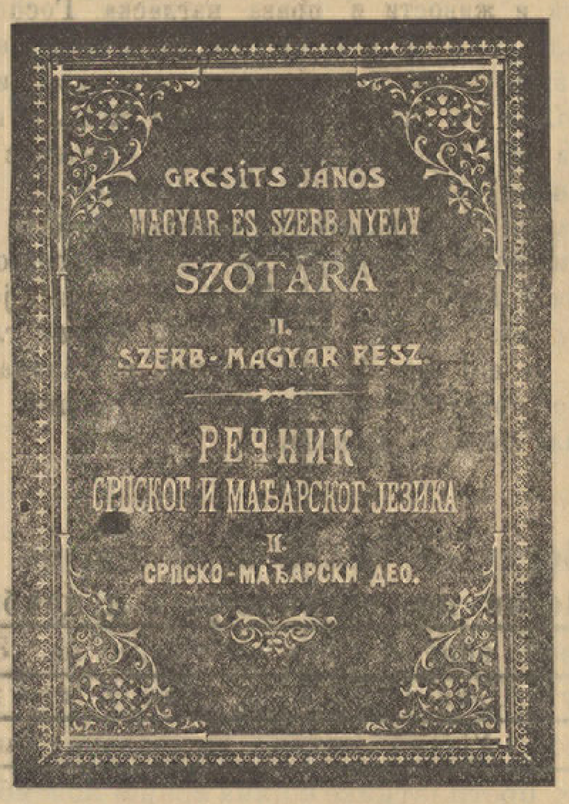

Нека су препоручени још и ново изашли речници: Анђелковић, Руско-српски речник К 10. — Стевовић, француско-српски и српско-француски речник сваки део К 4·50.

Свака породица може заштедети новаца!!! 1144 4—

Диван прибор за каву за шест особа у свакој боји само 95 н. — 1 ф. 40 1ф. 90 н.	Фини ажур прибор за каву за шест особа у разној боји, само 2 ф. 20 — 2 ф 90 — 3 ф. 45			Фина гарнитура за 6 особа од платна дамаста само 2 ф. 10 н. 2 ф. 90 н. 3 ф. 40 н. — 3 ф. 90 н.	6 комади финих пешкира од платна само 1 ф. 25 н. 1 ф. 72 н. 1 ф 99 н. — 2 ф. 10 н.
30 рифи комад финог платна само 3 фо . 65 нов.	Комад од 30 рифи платна као кожа само 4 ф. 15	Комад од 30 рифи финог ирског платна само 4 ф 95 н.	Комад 30 рифи биор платна само 5 ф. 45 н.	Комад од 30 рифи румбургер платна само 5 ф. 60 н	Комад од 30 рифи прве врсте румбургер платна само 6 ф 40 н
50 рифи платно као кожа само 8 ф. 25 н.	Комад од 50 рифи ирског платна само 9 ф. 45 н.	Комад од 50 рифи румбургер платна само 10 ф. 40 н	Комад од 30 рифи доброг шифона само 4 ф 65 н	Комад од 30 рифи Р. шифона само 5 ф 40 н.	Комад од 30 рифи Р. Р. шифона само 6 ф. 85 н.
30 рифи комад чикош конофоса само 3 ф. 25 н.	Комад од 30 рифи чикошки и костански I. врсте конофос само 4 ф 55 н.	Комад од 80 рифи финог конофоса само 5 ф. 40 н.	Комад од 35 рифи конофос специјалитета само 6 ф. 40 н.	Комад од 30 рифи белог чикош чиквата за превлачење кревета само 6 ф. 35 н	Комад од 30 рифи са цветићима белог чиквата за превлачење кревета само 7 ф. 40 н.
Дивне женске кошуље платнене са ручним везом само 85 н., 1 ф. 15 н. — 1 ф. 55 н.	Дивне женске кошуље од шифона са швајцарским везом само 1 ф. 10 н. — 1 ф. 42 н. — 1·75	Дивних женских спаваћих корвета у великом избору само 98 н. — 1 ф 25 н. — 1 ф. 56 н.	Дивне женске гаће од шифона, само 90 н. 1 ф. 18 н. 1 ф. 45 н.	Дивне шифонске доње сукње са вевом само 1 ф. 35 н. — 1 ф. 75 н. 2 ф. 25 н.	Диван клот и доње сукње само 1 ф. 65 н. — 2 ф. 15 н. 3 ф. 22 н.
Креветски чаршав 2 метра дуг и $1^1/_2$ метар широк без шава само 92 н.	Дивни платнени креветски чаршави 2 метера дуги и $1^1/_2$ широк само 1 ф. 05 н.	**МЕЂУНАРОДНА ТРГОВАЧКА АГЕНЦИЈА** Nemzetközi keresk. ügynökség Budapest, Kerepesi-út 65. szám, I. em.		Диван свилени клот јорган у свима бојама само 3 ф. 95 н.	Диван кашмирски јорган у свима бојама само 3 ф 55 н.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Костантин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.